

Detaljert innholdsfortegnelse

DEL I. INNLEDNING

KAPITTEL 1. HVORFOR LEDELSE?	3
MODERNISERING OG LEDELSE	5
DEMOKRATI OG LEDELSE	6
DISPOSISJON FOR AVHANDLINGEN.....	7
<i>Innledning.....</i>	8
<i>Internasjonale forbilder og kontraster.....</i>	8
<i>Ledelse og ledelsesforskning i Norge.....</i>	10
HISTORISK-KOMPARATIV METODE OG IDEALTYPER.....	13
<i>Diakrone og synkrone tilnærminger</i>	15
<i>Ulike sammenligningsprinsipper.....</i>	16
<i>Management og ledelse.....</i>	19
KAPITTEL 2. LEDELSE, DEMOKRATI OG MODERNISERING	23
DEL 1. INNLEDNING.....	23
<i>Hva er ledelse?</i>	24
<i>Leadership og management.....</i>	26
<i>Modernisering og ledelse.....</i>	28
<i>Oppgjøret med autoritetene.....</i>	30
<i>Modernitetsforståelser og ledelsesforskning.....</i>	31
<i>Ledelse i ulike samfunnskontekster</i>	33
<i>Søking etter ikke-autoritære organisasjonsformer</i>	35
<i>Betingelser for demokratisk lederskap.....</i>	38
DEL 2. TILLIT, AUTORITET OG LEDELSE.....	41
<i>Tillit og modernisering.....</i>	43
<i>Formelle og uformelle ledere.....</i>	50
<i>Autoritetsbegrepet</i>	52
<i>Forholdet mellom makt, innflytelse og autoritet.....</i>	55
<i>Kritikken av styringsperspektivet på ledelse.....</i>	57
<i>Forholdet mellom makt og autoritet.....</i>	61
<i>Fire typer autoritet.....</i>	64
<i>Pragmatikernes kritikk av styringsforståelsen av ledelse.....</i>	75
<i>Oppsummering.....</i>	78
DEL 3. FORSKNING OM LEDELSE OG DEMOKRATI.....	80
<i>Pendelsvingninger eller evolusjon?.....</i>	83
<i>Demokrati og ledelse.....</i>	85
<i>Ledelsesforskningens forståelse av demokrati: demokratisk lederskap.....</i>	90
<i>Statsvitenskapelige tilnærminger til ledelse/demokrati problemet.....</i>	93

Detaljert innholdsfortegnelse

<i>Oppsummering og drøfting av perspektivene</i>	97
DEL 4. LEDERSKAP OG MODERNISERING	99
<i>Fra tradisjonelt til senmoderne samfunn</i>	100
<i>Legmannsledelse og embetsmannledelse</i>	104
<i>Forhandlingsledelse og fagledelse</i>	105
<i>Profesjonell og kommunikativ ledelse</i>	107
<i>Fra hierarki til kompleksitet og verdivpluralisme</i>	109
<i>Fra profesjonskamp til sektorpolitikk og individualisme</i>	113
<i>Fra nasjonsbygging til amerikanisering og globalisering</i>	115
DEL 5. LEDELSE OG DEMOKRATI I NORGE, TYSKLAND OG USA	119
<i>Sammenfall mellom demokratisk revolusjon og nasjonsbygging</i>	120
<i>Demokratisering og utdanning</i>	122
<i>Stat og organisasjonsliv</i>	123
<i>Lederskap og organisering</i>	124
<i>Norge og Tyskland</i>	132
<i>Kunnskapen og profesjonenes betydning for demokratiet</i>	133
<i>Egalitarianisme og paternalisme</i>	135
<i>Oppsummering</i>	136

DEL II. INTERNASJONALE FORBILDER OG KONTRASTER

KAPITTEL 3. LEDELSE OG KUNNSKAP - ANGLOAMERIKANSKE OG TYSKE KONTRASTER 157

<i>Innledning</i>	157
<i>Statssvake og statssentrerte samfunn</i>	159
<i>Lederskap og kunnskap</i>	162
<i>Tyskland: De klassiske mandarinene</i>	162
<i>Det tyske paradokset</i>	163
<i>Fra Luther til Calvin</i>	164
<i>Karriere eller Laufbahn</i>	165
<i>Middelklassens betydning</i>	166
<i>Management og Führung</i>	167
<i>Ledelse som funksjonell representasjon</i>	168
<i>Den angloamerikanske tradisjonen</i>	169
<i>Marked og kunnskapsnettverk</i>	170
<i>Organisasjonsteorien</i>	171
<i>Gentleman-idealet</i>	172
<i>Kunnskapsutviklingen og forholdet mellom faglig og profesjonell ledelse</i>	174
<i>Konvergens eller regionale mønster?</i>	177
<i>Kritikken av konvergensargumentet</i>	177
<i>Oppsummering og konklusjon</i>	180

KAPITTEL 4. MANAGEMENT AS A SYSTEM OF KNOWLEDGE AND AUTHORITY.....	189
<i>Introduction.....</i>	<i>189</i>
<i>The Need for a new Perspective on Management Knowledge.....</i>	<i>189</i>
<i>A Knowledge/Authority Perspective on Management.....</i>	<i>194</i>
<i>Emerging Industrial Elites and their Position in Fields of Knowledge.....</i>	<i>198</i>
<i>The Diversification of Knowledge Cultures.....</i>	<i>198</i>
<i>Spaces of Qualification and Management.....</i>	<i>200</i>
<i>Management and Authority Structures.....</i>	<i>203</i>
<i>The Perspective Used on the German and American Models of Management</i>	<i>205</i>
<i>The Creation and Diffusion of Management Models.....</i>	<i>208</i>
<i>Conclusion.....</i>	<i>209</i>
KAPITTEL 5. ENGINEERS AND MANAGEMENT IN GERMANY AND THE UNITED STATES	215
INTRODUCTION.....	215
CONTRASTING ORGANIZATION AND MANAGEMENT PRACTICES IN GERMANY AND THE USA	217
THEORETICAL BACKGROUND: MANAGEMENT IN A POLITICAL -INSTITUTIONAL PERSPECTIVE.....	220
CONCEPTUAL ROOTS: ENGINEERS' PROFESSIONAL PROJECTS IN GERMANY AND THE USA.....	224
STRUCTURAL ROOTS: THE IMPACT OF THE INTERNATIONAL ECONOMY, STATES AND MARKETS IN THE STRUCTURING OF ORGANIZATIONAL FIELDS.....	229
<i>Institutional approach.....</i>	<i>230</i>
<i>Market-centered approach.....</i>	<i>232</i>
<i>State-centered approach.....</i>	<i>236</i>
COMBINATION OF MACRO-HISTORICAL EXPLANATIONS.....	238
<i>States and markets combined.....</i>	<i>239</i>
<i>States and institutions combined.....</i>	<i>240</i>
<i>Path dependency and institutional explanations combined.....</i>	<i>241</i>
SUMMARY AND CONCLUSION.....	243
<i>The three actor-centered models.....</i>	<i>244</i>
<i>A political-institutional explanation.....</i>	<i>245</i>
KAPITTEL 6. THE LOGIC OF EMPLOYMENT SYSTEMS	255
<i>Institutionalization as a General Social Process.....</i>	<i>257</i>
<i>Employment Systems as Institutional Projects.....</i>	<i>259</i>
<i>Variations and Transformations in Employment Systems.....</i>	<i>264</i>
<i>The Dynamics of Systems of Employment Relations.....</i>	<i>265</i>
<i>Insights into Comparative Employment Systems</i>	<i>262</i>
<i>Germany: Vocationalism.....</i>	<i>268</i>
<i>United States: Managerial Professionalism.....</i>	<i>269</i>
<i>France: State Professionalism</i>	<i>271</i>
<i>Japan: Managerialism.....</i>	<i>272</i>
<i>Research Agendas.....</i>	<i>273</i>

Conclusions.....	277
DEL III. LEDELSE I NORGE	
KAPITTEL 7. THE INSTITUTIONALIZATION OF INDUSTRIAL ADMINISTRATION IN NORWAY 1950 - 90.....	285
INTRODUCTION.....	285
THE MODERN HISTORY OF INDUSTRIAL ADMINISTRATION.....	285
<i>The institutionalization of industrial administration.....</i>	<i>285</i>
<i>Between the United States and Germany?.....</i>	<i>287</i>
<i>Trends and movements, 1950-90: an overview.....</i>	<i>289</i>
<i>The post - Taylorist trend in the 1950s.....</i>	<i>290</i>
<i>The socio-technical trend in the 1960s.....</i>	<i>292</i>
<i>The industrial democracy trend in the 1970s.....</i>	<i>293</i>
<i>The managerial trend in the 1980s.....</i>	<i>293</i>
<i>Different trends and types of education for management.....</i>	<i>295</i>
EDUCATION AND MANAGEMENT IN THE POST -TAYLORIST PERIOD.....	296
<i>Internal recruitment.....</i>	<i>297</i>
<i>Training and educational institutions.....</i>	<i>298</i>
EDUCATION AND MANAGEMENT IN THE SOCIO-TECHNICAL PERIOD.....	300
EDUCATION AND MANAGEMENT IN THE PERIOD OF INDUSTRIAL DEMOCRACY.....	302
EDUCATION AND MANAGEMENT IN THE PERIOD OF MANAGERIALISM.....	303
CONCLUSION.....	305
KAPITTEL 8. FRA STYRING TIL LEDELSE - OM LEDELSESFORSKNINGEN I NORGE.....	311
INNLEDNING.....	311
FRA STYRING TIL LEDELSE.....	313
<i>Internasjonalisering og økt konkurranse i næringslivet.....</i>	<i>314</i>
<i>Desentralisering og fristilling i offentlig virksomhet.....</i>	<i>314</i>
<i>Avhierarkisering og verdipluralisme.....</i>	<i>315</i>
<i>Kritikken av det hierarkiske styringsidealet.....</i>	<i>317</i>
<i>Ny demokratiforståelse: fra interessekamp til kommunikativ samhandling.....</i>	<i>318</i>
<i>Framveksten og løsrivingen av et eget kompetansefelt for ledelse.....</i>	<i>318</i>
PROBLEMET MED LEDELSESFORSKNINGEN I NORGE.....	319
KULTURELLE PERSPEKTIVER PÅ LEDELSE.....	321
<i>Ledelse som en avveining mellom makt og tillit.....</i>	<i>321</i>
<i>Symbolsk ledelse.....</i>	<i>323</i>
<i>Ledelse som kulturbestemt atferd.....</i>	<i>323</i>
LEDELSE SOM STRATEGI.....	325
LEDELSE SOM KOMMUNIKASJON.....	327

Detaljert innholdsfortegnelse

KVINNER OG LEDELSE.....	330
SAMMENLIGNING AV PERSPEKTIVENE.....	330
STUDIER AV BEDRIFTSRÅDGIVING.....	331
LEDELSE SOM PROFESJONSSTRATEGI	332
LEDELSE I NÆRINGSLIVET	334
<i>Serviceretting og desentralisering.....</i>	<i>335</i>
<i>Fra ingeniører til økonomer.....</i>	<i>336</i>
LEDELSE I OFFENTLIGE VIRKSOMHETER.....	338
<i>Universitetsledelse: Fra lojal tjenestemann til bedriftsleder?.....</i>	<i>339</i>
<i>Ledelse og omstilling i kommunal virksomhet.....</i>	<i>340</i>
<i>Faglig eller profesjonell ledelse i kommunene?.....</i>	<i>342</i>
FORSKJELLER MELLOM OFFENTLIGE OG PRIVATE VIRKSOMHETER.....	343
<i>Ulike begrunnelser for ledelse?.....</i>	<i>343</i>
OPPSUMMERING OG KONKLUSJON.....	345
KAPITTEL 9. FRA LEDELSE TIL MANAGEMENT?	355
INNLEDNING.....	355
AUTORISERING AV LEDELSE	356
NÆRMERE BESKRIVELSE AV DE ULIKE LEDELSESIDEALENE.....	356
<i>Tradisjonell ledelse.....</i>	<i>357</i>
<i>Byråkratisk ledelse.....</i>	<i>358</i>
<i>Legmannsledelse.....</i>	<i>359</i>
<i>Faglig ledelse.....</i>	<i>359</i>
<i>Forhandlingsledelse.....</i>	<i>360</i>
<i>Profesjonell ledelse.....</i>	<i>361</i>
MODERNISERINGENS BETYDNING FOR LEDELSE.....	361
<i>Kollektiv spesialisering: fagledelse og forhandlingsledelse.....</i>	<i>362</i>
<i>Økt kompleksitet.....</i>	<i>363</i>
<i>Individualisering og generalisering: legmannslederskap og profesjonelt lederskap.....</i>	<i>364</i>
BETYDNINGEN AV DISSE LEDELSESIDEALENE I NORGE.....	365
FRAMVEKSTEN OG LØSRIVINGEN AV ET EGET KOMPETANSEFELT FOR LEDELSE	368
<i>Målstyring.....</i>	<i>371</i>
<i>Profesjonenes betydning.....</i>	<i>372</i>
MANAGEMENT-MODELLENS STATUS OG BETYDNING I NORGE	373
<i>Tre amerikaniseringsbølger.....</i>	<i>373</i>
<i>Kenning-tradisjonen i norsk ledelse.....</i>	<i>374</i>
<i>Management i det offentlige.....</i>	<i>378</i>
MANAGEMENT -SYSTEMET : LEDELSE SOM SAMFUNNSSTYRING?	379
<i>Forskjeller mellom Europa og USA.....</i>	<i>380</i>
<i>Management-systemets moralske fundament.....</i>	<i>381</i>
<i>Managerialismens feilvurdering.....</i>	<i>382</i>

FORHOLDET MELLOM DEMOKRATI OG LEDELSE	385
<i>Fra forhandlingsledelse til strategisk lederskap</i>	385
<i>Autoritet og demokrati</i>	386
<i>Fra koordinering av interesser til kommunikativ samhandling</i>	388
AVSLUTNING.....	390

Figurliste

FIGUR 2.1. MODERNISERING OG LEDELSE I HENHOLD TIL PARSONS.....	29
TABELL 2.1. TYPER AV ELITER OG LEDERSTILER.....	51
TABELL 2.2. BEGREPSUTVIKLINGEN HOS BEETHAM (1991); ILLUSTRASJON AV AFFINITET MED WEBERS TRE AUTORITETSFORMER.....	62
FIGUR 2.2. FIRE TYPER AUTORITET	64
TABELL 2.3. TRE DIMENSJONER VED LEDERSKAPET; ILLUSTRASJON AV AFFINITET MED WEBERS TRE AUTORITETSFORMER I HENHOLD TIL FRIEDRICH (1963)	80
TABELL 2.4. DOMINERENDE TRADISJONER I LEDELSESFORSKNINGEN; SYN PÅ DEMOKRATISK LEDERSKAP.....	92
FIGUR 2.3. A AUTORITETSFORMER I NORGE	101
FIGUR 2.4. LEDERROLLENES UTVIKLING I NORGE.....	104
TABELL 2.5 SYV IDEALTYPISKE FORMER FOR LEDELSE	106
TABELL 2.6. LIGA -MODELLEN: KATEGORIER FOR SOSIAL STRUKTUR OG TILHØRENDE KOORDINERINGSPRINSIPPER.....	153
TABLE 4.1. IDEAL-TYPICAL ASPECTS OF THE GERMAN AND AMERICAN MODELS FOR MANAGEMENT	205
TABLE 5.1. CONTROL STRUCTURES IN LARGE FIRMS IN THE USA 1900 - 1990.....	216
TABLE 5.2. THREE TYPES OF EXECUTIVES ACCORDING TO THE PERIOD IN WHICH THEY WERE MOST IMPORTANT , CONCEPTIONS OF ORGANIZATIONAL FIELD AND MODELS OF INDUSTRIAL ADMINISTRATION	221
TABLE 5.3. INSTITUTIONAL AND STRUCTURAL FACTORS AFFECTING ORGANIZATION FIELDS OF LARGE GERMAN AND AMERICAN COMPANIES.....	231
TABLE 5.4. A CATEGORIZATION OF COUNTRIES ACCORDING TO STRENGTH OF STATE AND SIZE OF NATIONAL MARKET	239
TABLE 5.5. PRESUPPOSITIONS ABOUT EXECUTIVES, STRATEGIES AND STRUCTURES IN MARKET, POWER AND INSTITUTIONAL MODELS.....	238
TABLE 6.1. THE LOGIC OF EMPLOYMENT SYSTEMS.....	244
TABELL 9.1. SEKS IDEALTYPISKE FORMER FOR LEDELSE	358